

Nazwa działu w podręczniku	Numer i temat lekcji	Treści nauczania	Procedury osiągnięcia celów	Proponowane środki dydaktyczne i materiały pomocnicze
OBSERWUJEMY PRZYRODĘ Obserwujemy przyrodę	1. O czym będziemy mówić na lekcjach przyrody w klasie 4?	<ul style="list-style-type: none"> zakres materiału nauczania przyrody w klasie 4 metody i formy pracy na lekcjach przyrody przedmiotowy system oceniania (PSO) 	<ul style="list-style-type: none"> omówienie zakresu materiału nauczania, sposobów pracy na lekcjach przyrody rozmowa na temat sposobów pracy z podręcznikiem i zeszytem ćwiczeń 	<ul style="list-style-type: none"> podręcznik zeszyt ćwiczeń
	2. Przyroda ożywiona i nieożywiona	<ul style="list-style-type: none"> ożywione i nieożywione elementy przyrody 	<ul style="list-style-type: none"> rozdzielanie i nazywanie różnych elementów przyrody 	<ul style="list-style-type: none"> zdjęcia, ilustracje przedstawiające składniki przyrody okazy naturalne, np. okazy skał, kamienie, rośliny itp.
	3. Krajobraz naturalny i antropogeniczny	<ul style="list-style-type: none"> elementy krajobrazu naturalnego i antropogenicznego 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikowanie i rozpoznawanie krajobrazów naturalnych i antropogenicznych 	<ul style="list-style-type: none"> slajdy ukazujące różne krajobrazy
	4.-5. Jak prawidłowo zaplanować swoją naukę?	<ul style="list-style-type: none"> zasady prawidłowego uczenia się warunki i miejsce uczenia się zasady planowania zajęć w ciągu dnia i tygodnia 	<ul style="list-style-type: none"> wdrażanie zasad uczenia się w szkole i w domu przekonanie o istotnym wpływie ruchu, odżywiania i snu na zdrowie człowieka poprawne zaplanowanie zajęć ucznia w ciągu dnia i tygodnia 	<ul style="list-style-type: none"> przedmioty służące do przygotowania dwóch pokazowych stanowisk pracy ucznia: poprawnego i niepoprawnego przykładowe plany dnia uczniów
	6. Lupa i lornetka, czyli narzędzia odkrywcy przyrody	<ul style="list-style-type: none"> poznawanie przyrody za pomocą zmysłów człowieka przyrządy optyczne: lupa, lornetka 	<ul style="list-style-type: none"> obserwacje przyrody za pomocą zmysłów człowieka, za pomocą lupy i lornetki badanie właściwości ogniskujących lupy 	<ul style="list-style-type: none"> lupy lornetki
	7. Jak zbudowany jest mikroskop?	<ul style="list-style-type: none"> budowa i funkcjonowanie mikroskopu świetlnego 	<ul style="list-style-type: none"> rozdzielanie i nazywanie poszczególnych części mikroskopu świetlnego 	<ul style="list-style-type: none"> mikroskopy świetlne
	8.-9. Praca z mikroskopem	<ul style="list-style-type: none"> zasady i etapy pracy z mikroskopem 	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadzenie obserwacji mikroskopowych 	<ul style="list-style-type: none"> mikroskopy świetlne przybory do mikroskopowania
	10.-11. Obserwacje i doświadczenia w klasie	<ul style="list-style-type: none"> zasady prowadzenia obserwacji i doświadczeń w klasie 	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadzanie prostych obserwacji i doświadczeń formułowanie wniosków 	<ul style="list-style-type: none"> przedmiot obserwacji, np. jabłko, roślina doniczkowa, rybki w akwarium itp. zestaw przyborów potrzebny do przeprowadzenia doświadczenia

Nazwa działu w podręczniku	Numer i temat lekcji	Treści nauczania	Procedury osiągnięcia celów	Proponowane środki dydaktyczne i materiały pomocnicze
	12. Jak planować i przeprowadzać obserwacje w terenie?	<ul style="list-style-type: none"> zasady prowadzenia obserwacji i doświadczeń w terenie 	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadzanie prostych obserwacji w terenie formułowanie wniosków 	<ul style="list-style-type: none"> apteczka turystyczna lupy lornetki
	13.-14. Jak udokumentować wyniki swoich obserwacji i doświadczeń?	<ul style="list-style-type: none"> sposoby dokumentowania obserwacji i doświadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie opisów, schematów, rysunków, zielników 	<ul style="list-style-type: none"> notatniki ołówki zielniki
	15. Utrwalenie wiadomości i umiejętności ucznia po dziale I	<ul style="list-style-type: none"> Podsumowanie wiadomości i umiejętności – przygotowanie do sprawdzianu. 		
	16. Sprawdzian po dziale I	<ul style="list-style-type: none"> Badanie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności. 		
PRZYRODA WOKÓŁ NAS 	17. Gdzie jest wschód, a gdzie północ, czyli o kierunkach świata	<ul style="list-style-type: none"> kierunki świata główne i pośrednie wędrówka Słońca nad widnokretem w ciągu dnia 	<ul style="list-style-type: none"> poznanie kierunków głównych i pośrednich 	<ul style="list-style-type: none"> kompasy
	18. Jak wyznaczyć kierunek północny?	<ul style="list-style-type: none"> sposoby wyznaczania kierunku północnego 	<ul style="list-style-type: none"> wyznaczanie kierunku północnego różnymi sposobami 	<ul style="list-style-type: none"> kompasy gnomon slajdy przedstawiające sposoby wyznaczania kierunku północnego na podstawie obserwacji przyrody
	19. Co to jest pogoda?	<ul style="list-style-type: none"> składniki pogody 	<ul style="list-style-type: none"> obserwacje pogody 	<ul style="list-style-type: none"> mapa pogody symbole umieszczane na mapie pogody
	20.-21. Jakie zjawiska atmosferyczne możesz zaobserwować?	<ul style="list-style-type: none"> przyrządy meteorologiczne zjawiska atmosferyczne zachodzące w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie i dokumentowanie obserwacji zjawisk atmosferycznych przeprowadzenie doświadczenia wykazującego istnienie powietrza i ciśnienia atmosferycznego wykonanie prostego wiatromierza prowadzenie kalendarza pogody dostrzeganie wpływu stanu pogody na samopoczucie ludzi 	<ul style="list-style-type: none"> termometry higrometr barometr deszczomierz wiatromierz strzykawki lekarskie ilustracje przedstawiające opady i osady atmosferyczne

Nazwa działu w podręczniku	Numer i temat lekcji	Treści nauczania	Procedury osiągnięcia celów	Proponowane środki dydaktyczne i materiały pomocnicze
	22. Kiedy zaczyna się każda z pór roku?	<ul style="list-style-type: none"> zmiany miejsc wschodu, górowania i zachodu Słońca w różnych porach roku 	<ul style="list-style-type: none"> prowadzenie obserwacji Słońca dostrzeganie zależności między wysokością Słońca, długością dnia a temperaturą powietrza w ciągu roku 	<ul style="list-style-type: none"> podręcznik
	23.-24. Wiosna i lato	<ul style="list-style-type: none"> zmiany zachodzące w przyrodzie wiosną i latem 	<ul style="list-style-type: none"> obserwacje przyrody w różnych porach roku 	<ul style="list-style-type: none"> filmy i zdjęcia przyrodnicze
	25.-26. Jesień i zima	<ul style="list-style-type: none"> zmiany zachodzące w przyrodzie jesienią i zimą 	<ul style="list-style-type: none"> obserwacje przyrody w różnych porach roku 	<ul style="list-style-type: none"> filmy i zdjęcia przyrodnicze
	27.-28. Rośliny hodowane w szkole i w domu	<ul style="list-style-type: none"> uprawa roślin jako obiektów obserwacji przyrodniczych 	<ul style="list-style-type: none"> uprawa i pielęgnowanie roślin ozdobnych obserwowanie i dokumentowanie faz rozwoju rośliny 	<ul style="list-style-type: none"> rośliny doniczkowe uprawiane w szkole i w domu
	29.-30. Zwierzęta hodowane w szkole i w domu	<ul style="list-style-type: none"> hodowla zwierząt jako obiektów obserwacji przyrodniczych 	<ul style="list-style-type: none"> planowanie i prowadzenie hodowli zwierząt egzotycznych 	<ul style="list-style-type: none"> hodowle akwariowe hodowle zwierząt egzotycznych
	31. Piękne, ale niebezpieczne – rośliny trujące	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie wśród roślin domowych roślin trujących zasady postępowania z roślinami trującymi 	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie kodeksu postępowania z roślinami trującymi lub szkodliwymi dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> rośliny doniczkowe trujące hodowane w szkole i w domu
	32. Utrwalenie wiadomości i umiejętności ucznia po dziale II	<ul style="list-style-type: none"> Podsumowanie wiadomości i umiejętności – przygotowanie do sprawdzianu. 		
	33. Sprawdzian po dziale II	<ul style="list-style-type: none"> Badanie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności. 		

Nazwa działu w podręczniku	Numer i temat lekcji	Treści nauczania	Procedury osiągnięcia celów	Proponowane środki dydaktyczne i materiały pomocnicze	
ORGANIZMY ŻYWE Organizmy żywe	34. Co to jest i jak jest zbudowana komórka?	<ul style="list-style-type: none"> komórkowa budowa organizmów budowa komórki roślinnej 	<ul style="list-style-type: none"> obserwacja mikroskopowa wybranych preparatów komórek roślinnych dokumentowanie przeprowadzonych obserwacji w formie rysunków 	<ul style="list-style-type: none"> mikroskopy zestaw przyborów potrzebny do mikroskopowania preparaty z liści paprotki, cebuli, moczarki kanadyjskiej lub inne 	
	35.-36. Czym różni się komórka zwierzęca od roślinnej?	<ul style="list-style-type: none"> budowa komórki zwierzęcej podobieństwa i różnice w budowie komórki roślinnej i zwierzęcej budowa organizmu od komórki po układy narządów 	<ul style="list-style-type: none"> obserwacja mikroskopowa wybranych preparatów komórek zwierzęcych dokumentowanie przeprowadzonych obserwacji w formie rysunków 	<ul style="list-style-type: none"> mikroskopy preparaty wybranych tkanek zwierzęcych 	
	37.-38. Podstawowe czynności życiowe organizmów	<ul style="list-style-type: none"> podstawowe czynności życiowe organizmów: oddychanie, odżywianie, rozmnażanie, wzrost i rozwój, wydalanie, reakcja na bodźce 	<ul style="list-style-type: none"> obserwowanie i określanie cech przystosowujących organizmy do warunków życia obserwowanie różnic w sposobach odżywiania się organizmów samożywnych i cudzożywnych 	<ul style="list-style-type: none"> schemat fotosyntezy podręcznik 	
	39.-40. Wszystkie organizmy się rozmnażają	<ul style="list-style-type: none"> sposoby rozmnażania się organizmów: bezpłciowe i płciowe 	<ul style="list-style-type: none"> rozdzielanie sposobów rozmnażania się organizmów 	<ul style="list-style-type: none"> organy roślin służące do rozmnażania bezpłciowego: bulwy ziemniaków, kłącza, rozmnożki i inne schemat podziału komórki podręcznik 	
	41. Łańcuch pokarmowy i sieć pokarmowa	<ul style="list-style-type: none"> schemat budowy łańcucha i sieci pokarmowych rola reducentów w przyrodzie 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawianie łańcuchów i sieci pokarmowych na schemacie lub modelu 	<ul style="list-style-type: none"> schemat lub model łańcucha i sieci pokarmowych 	
	42. Budujemy łańcuchy pokarmowe	<ul style="list-style-type: none"> różne przykłady łańcuchów pokarmowych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawianie łańcuchów i sieci pokarmowych na schemacie lub modelu 	<ul style="list-style-type: none"> przykłady różnych łańcuchów i sieci pokarmowych 	
	43. Utrwalenie wiadomości i umiejętności ucznia po dziale III	<ul style="list-style-type: none"> Podsumowanie wiadomości i umiejętności – przygotowanie do sprawdzianu. 			
	44. Sprawdzian po dziale III	<ul style="list-style-type: none"> Badanie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności. 			

Nazwa działu w podręczniku	Numer i temat lekcji	Treści nauczania	Procedury osiągnięcia celów	Proponowane środki dydaktyczne i materiały pomocnicze
BLIŻSZA I DALSZĄ OKOLICA Bliższa i dalsza okolica 4	45. Czym jest plan, a czym mapa?	<ul style="list-style-type: none"> • czym jest plan, a czym mapa • różnice między planem i mapą 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonanie planu pokoju lub sali lekcyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> • plan miasta • mapa Polski
	46. Co to jest skala? Rodzaje skali	<ul style="list-style-type: none"> • skala, rodzaje skali 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczanie odległości na mapie za pomocą podziałki liniowej oraz odległości rzeczywistej w terenie 	<ul style="list-style-type: none"> • mapy o różnych rodzajach skali
	47. Korzystamy ze skali	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaje skali 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczanie odległości na mapie za pomocą podziałki liniowej oraz odległości rzeczywistej w terenie 	<ul style="list-style-type: none"> • mapy o różnych rodzajach skali
	48. Skala duża i mała	<ul style="list-style-type: none"> • mapy bardziej i mniej szczegółowe 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnianie map bardziej i mniej szczegółowych 	<ul style="list-style-type: none"> • mapy o różnych rodzajach skali
	49. Jak czytać legendę mapy?	<ul style="list-style-type: none"> • legenda mapy 	<ul style="list-style-type: none"> • czytanie mapy (legendy) 	<ul style="list-style-type: none"> • dowolna mapa
	50. Na czy polega orientowanie mapy	<ul style="list-style-type: none"> • sposoby orientowania mapy w terenie 	<ul style="list-style-type: none"> • orientowanie mapy w terenie 	<ul style="list-style-type: none"> • mapa • kompas
	51. Korzystanie z planu miasta	<ul style="list-style-type: none"> • opis miejsca zamieszkania z wykorzystaniem planu lub mapy topograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> • czytanie planu najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> • plan miasta
	52. Korzystanie z mapy Polski	<ul style="list-style-type: none"> • utrwalenie poznanych wcześniej wiadomości i umiejętności o planie i mapach 	<ul style="list-style-type: none"> • utrwalenie poznanych wcześniej wiadomości i umiejętności o planie i mapach 	<ul style="list-style-type: none"> • plan miasta • mapy o różnych skalach
	53.-54. Rodzaje map	<ul style="list-style-type: none"> • różne rodzaje map 	<ul style="list-style-type: none"> • dobór odpowiedniego rodzaju mapy do wykonywanego zadania 	<ul style="list-style-type: none"> • różne rodzaje map: hipsometryczna, administracyjna, tematyczne
55.-56. Formy terenu i ich różnorodność	<ul style="list-style-type: none"> • sposoby dokonywania pomiarów wysokości i odległości w terenie z wykorzystaniem taśmy mierniczej oraz na podstawie szacowania • wklęsłe i wypukłe formy terenu 	<ul style="list-style-type: none"> • pomiar odległości i wysokości w terenie • rozpoznawanie i nazywanie form ukształtowania terenu w najbliższej okolicy domu i szkoły 	<ul style="list-style-type: none"> • taśma miernicza • mapa poziomicowa 	

Nazwa działu w podręczniku	Numer i temat lekcji	Treści nauczania	Procedury osiągnięcia celów	Proponowane środki dydaktyczne i materiały pomocnicze
	57. Wędrówki z mapą	<ul style="list-style-type: none"> utrwalenie poznanych wcześniej wiadomości i umiejętności o mapie 	<ul style="list-style-type: none"> utrwalenie poznanych wcześniej wiadomości i umiejętności o mapie 	<ul style="list-style-type: none"> różne mapy
	58. Utrwalenie wiadomości i umiejętności ucznia po dziale IV	<ul style="list-style-type: none"> Podsumowanie wiadomości i umiejętności – przygotowanie do sprawdzianu. 		
	59. Sprawdzian po dziale IV	<ul style="list-style-type: none"> Badanie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności. 		
ŻYCIE W WODZIE 	60. Lód i para wodna to też woda	<ul style="list-style-type: none"> stany skupienia wody 	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadzanie doświadczeń obrazujących zjawiska zmian stanów skupienia wody (parowanie, skraplanie, topnienie, zamarzanie, krzepnięcie) 	<ul style="list-style-type: none"> woda w stanie stałym (lód) woda w stanie ciekłym woda w stanie gazowym (para wodna)
	61. Obieg wody w przyrodzie	<ul style="list-style-type: none"> obieg wody w przyrodzie 	<ul style="list-style-type: none"> omawianie schematu krążenia wody 	<ul style="list-style-type: none"> podręcznik film
	62. Warunki życia w wodzie	<ul style="list-style-type: none"> czynniki warunkujące życie w wodzie 	<ul style="list-style-type: none"> określenie czynników warunkujących życie w wodzie 	<ul style="list-style-type: none"> podręcznik
	63.–64. Przystosowania roślin do życia w środowisku wodnym	<ul style="list-style-type: none"> strefy roślinności w jeziorze rośliny rzek i jezior i ich przystosowania do życia w środowisku wodnym 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie wybranych gatunków roślin żyjących w wodzie 	<ul style="list-style-type: none"> rośliny akwariowe slajdy, zdjęcia roślin wodnych
	65.–66. Przystosowania zwierząt do życia w wodzie	<ul style="list-style-type: none"> zwierzęta żyjące w wodzie lub związane ze środowiskiem wodnym 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie wybranych gatunków zwierząt żyjących w wodzie lub związanych ze środowiskiem wodnym 	<ul style="list-style-type: none"> hodowla rybek akwariowych film przyrodniczy slajdy, zdjęcia zwierząt wodnych
	67. Zależności pokarmowe w jeziorze	<ul style="list-style-type: none"> zależności pokarmowe w jeziorze 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawienie na schemacie zależności pokarmowych występujących w jeziorze 	<ul style="list-style-type: none"> przykłady różnych łańcuchów i sieci pokarmowych funkcjonujących w jeziorze
	68. Utrwalenie wiadomości i umiejętności ucznia po dziale V	<ul style="list-style-type: none"> Podsumowanie wiadomości i umiejętności – przygotowanie do sprawdzianu. 		
	69. Sprawdzian po dziale V	<ul style="list-style-type: none"> Badanie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności. 		

Nazwa działu w podręczniku	Numer i temat lekcji	Treści nauczania	Procedury osiągnięcia celów	Proponowane środki dydaktyczne i materiały pomocnicze
ŻYCIE NA ŁĄDZIE 	70. Czynniki warunkujące życie na łądzie	<ul style="list-style-type: none"> czynniki warunkujące życie na łądzie różnorodność środowisk życia na łądzie 	<ul style="list-style-type: none"> opisywanie krajobrazu najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> podręcznik
	71. Warstwowa budowa lasu	<ul style="list-style-type: none"> warstwy roślinności w lesie warunki panujące w lesie 	<ul style="list-style-type: none"> wskazywanie wpływu warunków abiotycznych panujących w różnych warstwach lasu 	<ul style="list-style-type: none"> film przyrodniczy slajdy, zdjęcia lub makietę pokazująca warstwy roślinności w lesie
	72.-73. Przystosowania roślin do życia w lesie, na łące i na polu	<ul style="list-style-type: none"> charakterystyczne rośliny żyjące w różnych środowiskach (lasu, łąki i pola) 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie wybranych pospolitych gatunków roślin środowiska lądowego 	<ul style="list-style-type: none"> atlasy i klucze do oznaczania roślin okazy naturalne roślin zielniki film przyrodniczy slajdy, zdjęcia roślin lądowych
	74.-75. Przystosowania zwierząt do życia na łądzie	<ul style="list-style-type: none"> charakterystyczne zwierzęta żyjące w różnych środowiskach (lasu, łąki i pola) 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie wybranych gatunków zwierząt środowiska lądowego 	<ul style="list-style-type: none"> atlasy i klucze do oznaczania zwierząt film przyrodniczy slajdy, zdjęcia zwierząt lądowych
	76.-77. Poznajemy rośliny zarodnikowe	<ul style="list-style-type: none"> budowa, funkcjonowanie i przegląd wybranych gatunków mchów i paprotników 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie wybranych gatunków mchów i paprotników 	<ul style="list-style-type: none"> zielniki film przyrodniczy slajdy, zdjęcia mchów i paprotników
	78.-79. Rośliny nagonasienne i okrytonasienne	<ul style="list-style-type: none"> budowa, funkcjonowanie i przegląd wybranych gatunków roślin nasiennych podział roślin nasiennych na: nagonasienne i okrytonasienne 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznawanie wybranych gatunków roślin nagonasiennych i okrytonasiennych 	<ul style="list-style-type: none"> atlasy i klucze do oznaczania roślin okazy naturalne roślin zielniki film przyrodniczy slajdy, zdjęcia roślin lądowych
	80. Utrwalenie wiadomości i umiejętności ucznia po dziale VI (część I)	<ul style="list-style-type: none"> Podsumowanie wiadomości i umiejętności – przygotowanie do sprawdzianu. 		
	81. Sprawdzian po dziale VI (część I)	<ul style="list-style-type: none"> Badanie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności. 		

Nazwa działu w podręczniku	Numer i temat lekcji	Treści nauczania	Procedury osiągnięcia celów	Proponowane środki dydaktyczne i materiały pomocnicze
	82.-83. Budowa rośliny nasiennej – korzeń	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rodzaje i funkcje korzeni • przekształcenia korzeni 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawanie rodzajów korzeni roślin i pełnionych przez nie funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> • okazy roślin z różnymi systemami korzeniowymi, np. trawa, fasola, marchew
	84.-85. Budowa rośliny nasiennej – pęd rośliny: łodyga i liść	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rodzaje i funkcje łodygi i liścia • przekształcenia łodyg • rodzaje liści • rola aparatów szparkowych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnianie rodzajów łodyg i liści • określanie funkcji i znaczenia łodygi i liści dla rośliny 	<ul style="list-style-type: none"> • naturalne okazy roślin o różnych łodygach, np. fasola, gałązka krzewu • zielniki • naturalne okazy roślin o różnych liściach, np. róża, zboże, lipa, dąb, klon i inne • mikroskopy • preparat mikroskopowy wykonany ze skórki liścia z aparatami szparkowymi
	86.-87. Budowa rośliny nasiennej – kwiat	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rodzaje i funkcje kwiatu • rodzaje kwiatów i kwiatostanów 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnianie kwiatów od kwiatostanów roślin • określanie funkcji i znaczenia kwiatów dla rośliny 	<ul style="list-style-type: none"> • naturalne okazy kwiatów, np. tulipan i różnych kwiatostanów, np. stokrotka, konwalia, bez • slajdy, plansze, zdjęcia pokazujące różne kwiaty i kwiatostany roślin
	88. Budowa rośliny nasiennej – owoc i nasiono	<ul style="list-style-type: none"> • budowa, rodzaje i funkcje owoców • budowa i funkcje nasion • sposoby rozsiewania nasion 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnianie typów owoców • określanie funkcji i znaczenia owoców i nasion 	<ul style="list-style-type: none"> • naturalne okazy owoców i nasion • slajdy, plansze, zdjęcia pokazujące różne owoce i nasiona
	89.-90. Z życia grzybów	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie grzybów • budowa grzyba kapeluszowego • cechy różniące grzyby jadalne i trujące na przykładach • znaczenie grzybów w przyrodzie i życiu człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnianie grzybów jadalnych od trujących na wybranych przykładach 	<ul style="list-style-type: none"> • naturalne okazy grzybów, np. pieczarki, drożdże, huby drzewne • atlasy grzybów • slajdy, plansze, zdjęcia grzybów
	91. Poznajemy porosty	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie i budowa porostów • rodzaje plech porostów • wybrane gatunki porostów • funkcja i znaczenie porostów 	<ul style="list-style-type: none"> • określanie stanu skażenia powietrza najbliższej okolicy na podstawie obecności w środowisku przyrodniczym porostów 	<ul style="list-style-type: none"> • naturalne okazy różnych plech porostów • slajdy, plansze, zdjęcia porostów

Nazwa działu w podręczniku	Numer i temat lekcji	Treści nauczania	Procedury osiągnięcia celów	Proponowane środki dydaktyczne i materiały pomocnicze
	92. Wpływ działalności człowieka na stan środowiska przyrodniczego	<ul style="list-style-type: none"> zasoby przyrody odnawialne i nieodnawialne zmiany w środowisku przyrodniczym będące skutkiem działalności człowieka: smog, kwaśne opady, ocieplenie klimatu, dziura ozonowa 	<ul style="list-style-type: none"> obserwacja stanu zanieczyszczeń powietrza, wód i gleb w najbliższym otoczeniu 	<ul style="list-style-type: none"> filmy ekologiczne zestawy do przeprowadzenia doświadczeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza i wody
	93.-94. Jak możesz pomóc przyrodzie?	<ul style="list-style-type: none"> codzienne zachowania i nawyki ludzi mające wpływ na stan środowiska działania proekologiczne 	<ul style="list-style-type: none"> świadomość wpływu codziennych zachowań ludzi na stan środowiska w najbliższej okolicy opracowanie listy przykładowych działań mających pozytywny i negatywny wpływ na zmiany w najbliższym środowisku przyrodniczym 	<ul style="list-style-type: none"> podręcznik plakaty, ulotki o tematyce proekologicznej
	95. Utrwalenie wiadomości i umiejętności ucznia po dziale VI (część II)	<ul style="list-style-type: none"> Podsumowanie wiadomości i umiejętności – przygotowanie do sprawdzianu. 		
	96. Sprawdzian po dziale VI (część II)	<ul style="list-style-type: none"> Badanie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności. 		
	97. Sprawdzian kompetencji po klasie 4.	<ul style="list-style-type: none"> Badanie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności po klasie 4. 		
	98. Podsumowanie nauki przyrody w klasie 4.	<ul style="list-style-type: none"> Podsumowanie i zakończenie nauki przyrody w klasie 4. 		